

ONDERWERP Reactie onderzoeksgebied-specifieke inbreng insprekers Commissie M&M 27
februari 2024
DATUM 18-03-2024
VAN Huib van Essen

Inleiding

Op 27 februari hebben 14 insprekers in de Commissie M&M ingesproken naar aanleiding van het besluit van GS over de meest kansrijke gebieden voor windenergie. In de vergadering van de Commissie M&M op 28 februari is toegezegd om inbreng over specifieke onderzoeksgebieden voor windenergie van een schriftelijke reactie te voorzien. Hieronder zal per betreffend onderzoeksgebied (gebieden 96, 78, 17, 71 en 74) een toelichting gegeven worden. Er wordt gereageerd op inhoudelijke punten in relatie tot het milieuonderzoek ([planMER windenergie provincie Utrecht](#)) of de [onderbouwing lijst meest kansrijke gebieden windenergie provincie Utrecht](#). Algemene inbreng over het proces en politieke vragen worden buiten beschouwing gelaten.

Meest kansrijk gebied 96 (inspraak dhr. Bisschop van de Onafhankelijke Partij Renswoude)

Aangegeven wordt dat in het landelijke regeerakkoord van 2021 staat dat er heldere afstandsnormen voor windenergie op land zullen komen. Er wordt gesteld dat bij een afstandsnorm van 2 keer de tiphoogte van windturbines tot woningen geen windturbines in dit gebied gerealiseerd kunnen worden.

- *De landelijke ontwerpnormen windturbines leefomgeving waarin een afstandsnorm van 2 keer de tiphoogte van de windturbine tot woningen is opgenomen, zijn nog in concept en niet definitief. Het is niet zeker wat de uiteindelijke norm zal worden. Om een idee te krijgen van de effecten van het toepassen van de ontwerpnorm op de onderzochte gebieden heeft de provincie een uitvoerbaarheidsanalyse opgesteld. Uit deze [uitvoerbaarheidsanalyse](#) – als bijlage toegevoegd aan het planMER – blijkt dat in gebied 96 nog ruimte overblijft voor 2 turbines van 241 meter tiphoogte of 3 turbines van 200 meter tiphoogte.*

Er wordt gesteld dat gebied 96 geen onderdeel was van RES 1.0 regio Foodvalley.

- *In de [RES 1.0 van regio Foodvalley](#) zoals vastgesteld door Provinciale Staten is te lezen dat de gemeente Renswoude voor 0,038 TWh windenergie heeft ingebracht in de RES, waarbij een voorlopig zoekgebied voor windenergie is opgenomen ter hoogte van gebied 96. De RES 1.0 zoals door Provinciale Staten is vastgesteld bevat dus niet het amendement van de raad van Renswoude waarin dit zoekgebied is geamendeerd.*

Verder worden de volgende nadelen van meest kansrijk gebied 96 aangegeven: “96 Dit onderzoeksgebied ligt op de grens van gemeenten Utrechtse Heuvelrug, Renswoude en Veenendaal. Alle drie de gemeenten hebben aangegeven op dit moment geen windenergie op te willen wekken in de gemeente • Uit het planMER wordt duidelijk dat dit gebied aandachtspunten heeft voor stikstof, soortenbescherming vleermuizen, effect op landschappelijke waarden en de ligging ten opzichte van cultuurhistorische gebieden en objecten. • Niet de volledige onderzoekopstelling is meest kansrijk. Alleen het deel zoals opgenomen in de optimalisaties Infrastructuur en Ecologie uit het planMER is meest kansrijk. • Het onderzoeksgebied is nog niet opgepakt door een lokale energiecoöperatie. • • Een aandachtspunt is dat het onderzoeksgebied zich in de Grebbelinie bevindt.”

- *Dit is juist. Bovenstaande punten worden geciteerd uit onderbouwing lijst meest kansrijke gebieden windenergie provincie Utrecht.*

Meest kansrijk gebied 78 (inspraak mw. Plaatsman namens BurgerBelangen Wijk bij Duurstede; dhr. Van der Sluis namens Stichting Belangen Wijkersloot en omgeving; dhr. Verhaar namens de VVD Wijk bij Duurstede; dhr. Berendts namens Windpark Werkhoven bv, Windpark Marckenburg bv, Windpark Goyerbrug bv, Windpark Schalkwijksebrug bv en Windpark Wijk bv)

Er wordt gesteld dat de op 12 oktober 2023 gepubliceerde landelijke ontwerpnormen windturbines leefomgeving geen ruimte laten voor de plaatsing van de windturbines die in het planMER windenergie als referentiewindturbine zijn opgenomen. De referentiewindturbine heeft een tiphoogte van 241 meter, mochten de ontwerpnormen in werking treden dan moet er een afstand van 482 meter tot kwetsbare objecten/woonhuizen worden aangehouden.

- *Op pagina 33 en 34 van de onderbouwing lijst meest kansrijke gebieden windenergie provincie Utrecht is weergegeven wat de afstandsnorm uit de landelijke ontwerpnormen windturbines leefomgeving zou betekenen voor de onderzoeksgebieden. In de tabel is weergegeven welk percentage van de potentie voor de opwek van duurzame energie (de opwekpotentie) verloren gaat bij het toepassen van de afstandsnorm bij 241 meter en 200 meter tiphoogte. Voor gebied 78 is dit respectievelijk een afname van 20% en 23%.*

Er wordt gesteld dat in het planMER ten onrechte is uitgegaan van een afstand van 300 meter tot kwetsbare objecten/woonhuizen, en dat de landelijke ontwerpnormen windturbines leefomgeving voor geluid (45 dB Lden en 38 dB Lnight) nieuwe geluidscontouren/afstanden geven.

- *In het planMER windenergie provincie Utrecht is een minimale afstand van 300 meter aangehouden om tot de begrenzing van de onderzoeksgebieden te komen. Dat wil niet zeggen dat daar windturbines komen. Het planMER is een globaal onderzoek, er is altijd meer onderzoek nodig voordat besloten kan worden of ergens wel of geen windturbines toegestaan (kunnen) worden. Het planMER toetst niet aan geluidsnormen.*

Er wordt gesteld dat het lijkt dat de provincie nu inzet op windturbines van 3 MW en een tiphoogte van 200 meter. Deze zijn niet in het planMER getoetst. Ook wordt gesteld dat windturbines van 3 MW en een tiphoogte van 200 meter niet meer worden gebouwd en niet rendabel zijn.

- *Het planMER is een globaal onderzoek, er is altijd meer onderzoek nodig voordat besloten kan worden of ergens wel of geen windturbines toegestaan (kunnen) worden. Het klopt niet dat de provincie nu inzet op de door inspreker genoemde windturbines. Mochten de landelijke ontwerpnormen windturbines leefomgeving definitief worden en in werking treden, dan moeten in sommige gebieden iets lagere windturbines ingepast worden. Omdat de milieueffecten van iets lagere windturbines globaal gezien niet heel veel verschillen van het referentiewindturbintype in het planMER, blijven de inzichten uit het planMER bruikbaar.*

Er wordt gesteld dat de landeigenaren in dit gebied geen interesse hebben om windenergie te ontwikkelen.

- *De interesse van landeigenaren in het ontwikkelen van windenergie is inderdaad relevant. Niet alle landeigenaren willen of kunnen open zijn over hun interesse, het is daarom lastig om exact te achterhalen welke landeigenaren wel of geen interesse hebben. LTO en Energie van Utrecht hebben al inventarisaties uitgevoerd naar interesse van landeigenaren en energiecoöperaties in de alle onderzoeksgebieden en er zullen nog aanvullende inventarisaties volgen.*

Er wordt gesteld dat de gevolgen voor de natuur, flora en fauna onvoldoende in beeld zijn gebracht. Als argumenten worden gegeven dat het gebied een voormalig stiltegebied is, een belangrijk waterwingebied, dat er diverse kleinere natuurgebieden zijn die onderdeel zijn van het Natuur Netwerk Nederland (NNN) en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), dat waarnemingen.nl een grote verscheidenheid aan weide- en trekvogels in het gebied laat zien – waaronder soorten die op de rode lijst staan, en er in expert-opinies gebreken zijn geconstateerd in de uitgevoerde natuurtoets van windpark Goyerbrug in Houten.

- *Het planMER is een globaal onderzoek, er moet nog gedetailleerder vervolgonderzoek worden uitgevoerd. Dat het gebied een voormalig stiltegebied is, is niet relevant. Bestemmingen kunnen veranderd worden, anders is ruimtelijke ontwikkeling niet mogelijk. Voor de waterwingebieden is aandacht in het planMER. Gebieden in het Natuur Netwerk Nederland zijn niet als onderzoeksgebied in het planMER aangewezen*

(met enkele uitzonderingen op verzoek van gemeenten), gebied 78 ligt daarom niet in het Natuur Netwerk Nederland. De Ecologische Hoofdstructuur bestaat niet meer, dit heet nu het Natuur Netwerk Nederland. Het is goed mogelijk dat er (kwetsbare) vogels in het gebied voorkomen. Niet alle vogelsoorten lopen evenveel risico om nadelige effecten te ondervinden van grote windturbines, dit hangt bijvoorbeeld af van de vlieghoogte van de soort. In het planMER is aandacht voor de (verwachte) aanwezigheid van kwetsbare vogelsoorten die gevoelig zijn voor windturbines. In een later stadium moet ook veldonderzoek worden uitgevoerd om de effecten op populaties van soorten te bepalen. De natuurtoets voor Windpark Goyerbrug gaat niet over gebied 78, bovendien heeft de hoogste bestuursrechter (de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State) de ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming voor Windpark Goyerbrug in stand gelaten.

Er wordt gesteld dat het gebied niet positief aansluit bij bestaande landschappelijke structuren, omdat er 'verdwering' van het landschap optreedt en omdat het Amsterdam-Rijnkanaal niet beeldbepalend is in het landschap omdat het waterniveau van het kanaal zich drie meter lager dan het maaiveld bevindt.

- *Grote windturbines gaan op macroniveau veelal geen relatie aan het met het landschap. Door wel te kiezen voor hoge windturbines (met veel energieopbrengst per windturbine) zijn er minder windturbines nodig om dezelfde hoeveelheid duurzame energie op te wekken. Op microniveau is de impact van vele kleine windturbines groter dan de impact van enkele grote windturbines. Bij de vraag of een windturbineopstelling aansluit bij landschappelijke structuren is het beeld op het maaiveld niet doorslaggevend. De (veelal door de mens gecreëerde) lijnen in het landschap vertellen het verhaal hoe het landschap is ontstaan en wordt gebruikt. Windturbines kunnen de bestaande lijnen accentueren. Een vergelijkbaar voorbeeld is het streven om ontwikkelingen in het veenweidegebied aan te laten sluiten bij de bestaande verkavelingsstructuren, dit zijn ook structuren die vooral vanuit de lucht goed zichtbaar zijn.*

Er wordt gesteld dat de aanwezigheid van een camping en diverse B&B's niet is meegenomen in het onderzoek.

- *In het planMER zijn de onderzoeksgebieden beoordeeld op de afstand tot diverse recreatiegebieden. Het klopt dat campings en B&B's niet zijn meegenomen in het planMER. Uiteraard zijn de woningen behorend bij een B&B wel meegenomen. Uit vervolgonderzoek zal moeten blijken of en in hoeverre windturbines effecten hebben op andere functies in de nabije omgeving, waaronder campings en B&B's. Vervolgens moet een er afweging worden gemaakt in het kader van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties.*

Er wordt gesteld dat diverse hoge archeologische waarden niet zijn meegenomen in het onderzoek.

- *In het planMER is beschreven hoe de onderzoeksgebieden zijn beoordeeld op het criterium archeologie. Het klopt dat er nog aanvullende archeologische gegevens beschikbaar zijn, waaronder de archeologische waardenkaarten van gemeenten. Deze worden in eventueel vervolgonderzoek meegenomen.*

Er wordt gesteld dat niet in het onderzoek is meegenomen dat het gebied op de uitlopers van de Peelbreuklijn ligt, waardoor er een risico is op verzakkingen.

- *De Peelrandbreuk ligt in de provincies Noord-Brabant en Limburg. Op vergelijkbare afstand van de Peelrandbreuk zijn onder andere windpark Autena bij Vianen en windpark Deil in Gelderland gerealiseerd.*

Er wordt gesteld dat tijdens het burgerforum een gesprek is gevoerd met de netbeheerder waarin deze heeft aangegeven dat dergelijke windparken pas over 8 jaar aangesloten kunnen worden. Ook wordt gesteld dat een deugdelijke onderbouwing voor het toevoegen van het gebied na de extra check op clustering, infrastructuur en aansluiting bedrijventerreinen ontbreekt, en dat deze in tegenstelling is met de toepassing van de landelijke ontwerpnormen windturbines leefomgeving. Daarnaast wordt aangegeven dat in de onderbouwing bij de stukken het gebied niet als kansrijk wordt aangemerkt omdat er sprake is van uitbreiding van een bedrijventerrein en bij toepassing van de landelijke ontwerpnormen windturbines leefomgeving minder dan drie turbines passen.

- *Netbeheerders hebben bij RES 1.0 aangegeven de volledige doelstelling aan te kunnen sluiten en dit signaal geven zij nog steeds. Dit is ook te lezen in de kernboodschap van Stedin, te vinden in [bijlage 2 bij de onderbouwing lijst de meest kansrijke gebieden provincie Utrecht](#).*

De uitleg over de extra check op kansen op clusteren, langs infrastructuur en bij bedrijventerreinen is te vinden op pagina 39 van de onderbouwing lijst meest kansrijke gebieden windenergie provincie Utrecht. Hier is ook te lezen waar precies naar gekeken is. Dat het gebied in de onderbouwing niet als meest kansrijk wordt aangemerkt is onjuist. Het citaat waarnaar verwezen wordt betreft gebied 55. Dit gebied is inderdaad niet als meest kansrijk is aangemerkt.

Er wordt gesteld dat in Wijk bij Duurstede slechts zeer beperkt ruimte is voor windenergie, omdat voorbij wordt gegaan aan het reeds vergunde Windpark Goyerbrug in Houten. Daarnaast ligt in het gebied het onherroepelijk vergunde zonnepark Wijkersloot. Als de gemeente dat graag wil, is er aan de zuidkant van het Amsterdam-Rijnkanaal eventueel ruimte voor slechts twee turbines, de lijn van Windpark Goyerbrug zou hier eventueel met twee turbines in oostelijke richting kunnen worden uitgebreid.

- *Windpark Goyerbrug is geen belemmering voor gebied 78. In een eventueel vervolgonderzoek moet eventuele cumulatie van effecten onderzocht worden, maar dat is in de fase van het planMER niet aan de orde. Een windpark en zonnepark sluiten elkaar niet uit en kunnen ook gunstig zijn gelet op de netcapaciteit als de aansluiting gedeeld kan worden. Verder klopt het dat als de gemeente dat wil, windpark Goyerbrug met 2 turbines uitgebreid kan worden. Het staat gemeenten immers vrij om windenergie mogelijk te maken in een gebied dat niet als meest kansrijk is aangeduid door de provincie.*

Onderzoeksgebied 17 (inspraak dhr. Broos namens Energiecoöperatie Veenwind)

Er wordt gesteld dat het gebied minder dichtbevolkt is dan de rest van de gemeente en geen last van extra beperkingen voor windmolens vanwege luchtvaart.

- *Het aantal woningen binnen een straal van 500, 750 en 1000 meter van een onderzoeksopstelling is beoordeeld in het planMER windenergie provincie Utrecht. Onderzoeksgebied 17 heeft op deze criteria een beoordeling slechter of gelijk aan meest kansrijk gebied 38 in De Ronde Venen gekregen. De toetsingsvlakken rondom Schiphol zijn een belangrijk aandachtspunt, maar windturbines zijn hier niet per definitie uitgesloten. Het zuidelijk deel van onderzoeksgebied 17 ligt inderdaad niet in een toetsingsvlak rondom Schiphol.*

De inspreker attendeert erop dat hun plangebied veel kleiner is dan het planMER-gebied, waardoor de beoordeling voor deze locatie naar hun verwachting veel positiever zal uitvallen.

- *Het is mogelijk dat het gebied in dat geval ook beter zou scoren ten aanzien van aantal nabij gelegen woningen. Voor alle gebieden is gekeken of optimalisaties mogelijk zouden zijn met minder windturbines. Dit gaat dan wel ten koste van de verwachte energieopbrengst. Er is bij de optimalisaties voor het thema leefomgeving alleen gekeken naar minder windturbines in dezelfde lijn(richting) omdat de verwachte effecten op andere criteria dan de energieopbrengst dan gelijk blijven of positiever worden. Bij een complete aanpassing van de onderzoeksopstelling kan een gebied mogelijk op het ene aspect een betere, maar op andere aspecten weer een slechtere beoordeling krijgen. Voor veel van de onderzochte gebieden geldt dat lokaal maatwerk een betere score mogelijk kan maken. De gevolgde aanpak past bij het abstractieniveau van het planMER – met het doel om een vergelijking tussen de onderzoeksgebieden te maken – en de conclusie dat dit gebied niet in de lijst meest kansrijke gebieden is opgenomen blijft dan ook staan. Dat het gebied niet ‘meest kansrijk’ is aangemerkt wil niet zeggen dat het gebied niet kansrijk kan zijn.*

Onderzoeksgebied 71 (inspraak dhr. Berendts namens Windpark Werkhoven bv, Windpark Marckenburg bv, Windpark Goyerbrug bv, Windpark Schalkwijksebrug bv en Windpark Wijk bv)

Gesteld wordt dat gebied 71 één van de toplocaties voor windenergie in de provincie Utrecht is, omdat de lijn van Windpark Goyerbrug langs het Amsterdam Rijnkanaal kan worden uitgebreid. Ook heeft dit gebied eerder in de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie gestaan en kwam het positief naar voren in daaraan voorafgaand uitgevoerd eerder onderzoek. Er zijn concrete initiatieven voor windenergie en de lijnopstelling ligt perfect op de wind.

- *De onderzoeken indertijd door Haskoning hebben niet geleid tot de toen in concept voorgenomen aanwijzing tot windenergielocatie. De studie van Haskoning richtte zich bovendien op specifieke locaties. Voor de planMER is uitgegaan van een referentieturbine die niet vergelijkbaar is met de destijds gehanteerde onderzoeken. Daarnaast zijn nu alle provinciale onderzoeksgebieden onderling vergeleken.*

Op grond van die scores in vergelijking met andere gebieden achten wij onderzoeksgebied 71 minder kansrijk. Het staat de gemeente vrij om hier alsnog windenergie mogelijk te maken.

Onderzoeksgebied 74 (inspraak dhr. Berendts namens Windpark Werkhoven bv, Windpark Marckenburg bv, Windpark Goyerbrug bv, Windpark Schalkwijksebrug bv en Windpark Wijk bv)

Gesteld wordt dat gebied 74 een van de dunst bevolkte gebieden van het Kromme Rijngebied is, dat er een mooie lijnsopstelling kan worden gemaakt en dat het gebied uitstekend op de wind ligt. In het planMER is het gebied aangemerkt als een top-3 locatie als het gaat om energieproductie. Dit maakt de locatie flexibeler en minder kwetsbaar dan kleinere gebieden: mocht er een turbine komen te vervallen, dan komt het windpark niet direct in gevaar. In het gebied hebben landeigenaren zich verenigd en de coöperatie opgezocht, er loopt al een paar jaar een ontwikkeling voor windenergie in dit gebied.

- *Het aantal woningen binnen een straal van 500, 750 en 1000 meter van een onderzoeksopstelling is beoordeeld in het planMER windenergie provincie Utrecht. Onderzoeksgebied 74 is op het grootste deel van deze criteria deels beoordeeld met een score van één min en deels met score 'neutraal'. Ook de geschatte energieproductie van de onderzoeksopstelling is in het planMER meegenomen als beoordelingscriterium. Op dit criterium heeft het onderzoeksgebied inderdaad een zeer positieve score gekregen. Alle beoordelingscriteria in het planMER afgewogen is het gebied echter niet opgenomen in de lijst meest kansrijke gebieden voor windenergie. Het staat de gemeente vrij om hier alsnog windenergie mogelijk te maken.*